

УДК [141.78:316.7](075.8)

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2020.2.4>**Федишин Михайло Володимирович**аспірант кафедри історії філософії
Львівського національного університету імені Івана Франка
вул. Університетська 1, Львів, Україна
orcid.org/0000-0003-2479-3319

ПОСТМОДЕРН ЯК МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У СУСПІЛЬСТВІ РИЗИКУ

Розглядаються особливості трактування постмодерної філософії та її підходу до розуміння соціокультурної тематики, наголошуючи щоразу на тому, що індивід у новому постмодерному суспільстві набуває інших, критично відмінних характеристик, ніж, скажімо, у суспільстві модерну. До прикладу, однією з ознак суспільства є атомізація індивіда, це не перше таке соціальне відшарування людини від звичного для неї соціуму, проте порівняно із повоєнним періодом, в якому маргінальні групи утворювались внаслідок втрати людиною своєї соціальної приналежності до певної групи чи соціуму, нині така маргіналізація – це наслідок передусім індивідуалізації й водночас глобалізації суспільства. Використання постмодерного підходу як методологічної основи дослідження суспільства ризику передусім дає змогу враховувати його кризовий характер, суспільну тривогу, невизначеність, відчуття розпаду єдиного і гомогенного світу, постійно модифікованих ризиків, небезпек, що породжуються невпинним науково-технічним прогресом, ціннісними суперечностями і т.д. Одним з яскравих прикладів у 2020 році стала пандемія, пов'язана із небезпекою поширення COVID-19. Проте водночас постмодернізм бачить у цьому розпаді шанс нового, іншого. Постмодерна філософія не тільки наголошує на тому, що будь-які цінності є рівними і не мають ієрархічних ознак, вона також суттєвим чином позбавляє сенсу знаки культури, підмінюючи їх симулякрами. Постмодерн у своїй основі заклав можливість трактування будь-якого тексту на власний манер, тому тепер немає одного більш правдивого чи переважачого трактування. Відбувається взаємна підміна елементів, котрі колись були суперечливими чи діалектично протилежними. Культура постмодерну – це культура енергоносіїв, очищення, крекінгу, розщеплення культурних молекул та повторного сполучення їх у продуктах синтезу. Труднощі дослідження цих соціокультурних систем перш за все полягають у постійній їхній зміні, непостійності та невизначеності, що додатково підкріплюється й характеристикою самого глобалізованого світу й віртуальної реальності, в котрій протікає сьогодні більша частина людського життя.

Ключові слова: постмодерн, соціальні цінності, суспільство ризику, атомізований індивід, неотрайбалізм, інформаційні цінності.

Вступ. Актуальні філософські світоглядні проблеми, котрі торкаються проблем суспільства ризику, особливо питання трансформацій соціальних цінностей, тісно переплітаються з основними ідеями постмодерністів. Відомо, що постмодерна філософія досить часто звертається до соціокультурної тематики, наголошуючи щоразу на тому, що характеристики індивіда, його світогляд та співдія із соціумом у новому постмодерному суспільстві набуває інших, критично відмінних характеристик, ніж, скажімо, у суспільстві модерну. Та з огляду на основні характеристики сучасності, варто погодитись із В. Біблером, який наголошує на тому, що сучасна культура можлива лише за умови врахування традиційної та новаторської традиції, а справжній культурний смисл сьогодення можливий як діалог культур [1, с. 121]. Іншими словами, постмодерн неможливий без модерну і навпаки. Специфіка постмодерного підходу до методології дослідження суспільства ризику полягає в тому, що він містить абсолютно модерні елементи. Ідеологи постмодерну вважають постмодернізм не художнім чи культурним рухом, а чимось на зразок геологічного зсуву в способі мислення і бачення світу, нової епістеми, яка включає і перевершує загальні онтологічні сумніви, притаманні традиції раціональної західної філософії. За рахунок об'єднання екзистенціалізму, персоналізму, екологізму, антропологізму

прихильники постмодерну сподіваються на подолання кризи західного раціоналізму, який у класичному варіанті вичерпав свій евристичний і пояснювальний потенціал [11, с. 12].

Метою статті є визначення основних методологічних положень постмодерної філософії у дослідженні трансформації соціальних цінностей суспільства ризику.

Методи дослідження. Аналіз наукових підходів до розуміння постмодерної філософії як методологічного підґрунтя вивчення трансформації соціальних цінностей у суспільстві ризику проведений із використанням загальнонаукових методів синтезу, аналізу та індукції.

Результати дослідження. Очевидно, що характерними цінностями суспільства ризику з точки зору постмодерністів є інформація, знання та час як ресурс, включений у процес їх отримання та створення (Д. Белл, Б. Брейтештейн, А. Етціоні, Й. Маруда, Ф. Факуяма), а суспільним ідеалом визнається людина, що вміє самостійно управляти інформаційними потоками у мінливому середовищі, здобувати та структурувати інформацію, перетворювати та надавати її форми знання [8]. Постмодерна епоха, дослідниками якої вважаються Ж. Деріда, М. Фуко, Ж.-Ф. Ліотар, П. Бурдьє, Ж. Лакан і т.д., зуміла прийти до ідеї, що будь-які цінності є абсолютно рівними, тобто одні не мають переваги над іншими. Будь-яку комунікативну чи інформативну систему суспільства ризику визначає переважно медійна сфера. Вона фундаментальним чином змінює комунікаційні можливості людини, створюючи можливість «безпосередньої участі» у суспільстві без посередництва будь-яких груп, видозмінює принципи соціального капіталу, символічних систем і безпосередньо впливає на суспільно-політичну сферу, організацію та управління, сферу праці, культури і відпочинку.

Важливою ознакою суспільства залишається його локалізація, фрагментація, плюралізм. Практично у кожній соціологічній чи філософській теорії, що торкається суспільства постмодерну, робиться акцент не тільки на втраті економікою колишньої ролі домінуючої і системоутворюючої структури, а й на зростаючому розриві і взаємній незалежності економічного і політичного життя, релігійної сфери, сфери приватного життя і т.д. Розвиваються роздільні логічні дії в різних сферах, причому вони не зводяться до спільного, єдиного, універсалістського розуму. Світ модерну, який був світом когерентно взаємопов'язаних соціальних і культурних сил і існував в універсальному контексті раціональності модерну, розпадається. Створюється враження, що ми живемо у «не-суспільстві», оскільки його складники рухаються кожен у своєму напрямку і віддаляються один від одного. Суспільство неможливо розглядати як сукупність добре організованих інститутів. Відповідність між акторами і системою – основою класичної соціологічної теорії суспільства, руйнується на очах. У наукових розвідках У. Бека трапляється розуміння розвитку процесу індивідуалізації, в ході якого людина втрачає традиційні зв'язки із сім'єю, знайомими, друзями, із соціальним класом. Як у процесі прийняття рішень і здійсненні свого вибору, так і у формуванні власної ідентичності індивіди стають усе більш самостійними, залишаючи актуальними тільки ринкові відносини.

Ще однією з ознак суспільства є атомізація індивіда, це не перше таке соціальне відшарування людини від звичного для неї соціуму, проте порівняно з попередніми історичними періодами, в яких маргінальні групи утворювались внаслідок втрати людиною своєї соціальної приналежності до певної групи чи соціуму, нині така маргіналізація – це наслідок передусім індивідуалізації й водночас глобалізації суспільства. Методологічно постмодерне суспільство у разі втрати рис тотальності, структурованості (відповідно до тієї чи іншої моделі) стає сукупністю локальних мимовільних і слабо скоординованих процесів. Використання постмодерного підходу як методологічної основи дослідження суспільства ризику передусім дає змогу враховувати його кризовий характер, суспільну тривогу, відчуття розпаду єдиного і гомогенного світу, постійно модифікованих ризиків, породження нових небезпек, у тому числі й завдяки науково-технічному прогресу. Одним з яскравих прикладів у 2020 році стала пандемія, пов'язана із небезпекою поширення COVID-19. Проте водночас постмодернізм бачить у цьому розпаді шанс формування чогось нового. Такий погляд, на думку Ж. Ліотара, і відображає специфіку постмодерної свідомості [15]. Те, що з традиційних позицій видається хаосом і безладом, для постмодерніста видається різноманіттям можливостей. Соціальні зміни, на думку

представників постмодерної філософії, є різноманітними, нелінійними й за своїм визначенням до кінця не детермінованими. Можна сказати, що таке бачення соціальної реальності з позиції постмодерну відмовляється від побудови ідеалу у науково-технічному прогресі, є глобальним та пов'язаним із кризою модерну, втратою ним форми єдиного історичного процесу.

Постмодернізм акцентує відцентрові тенденції у сучасних соціумах. Криза модерну – це розпад його «універсальних» принципів організації, його «універсальних» структур, це перш за все руйнування структур модерну як простору ідентичності, розпад ієрархії ідентичностей, дезінтеграція суспільства. Суспільство фрагментується, починає бути схожим на мозаїку, утворену малими групами. З відходом від західної свідомості колишньої престижності громадської людини на поверхню суспільства вийшла маргінальність у всіх її видах. У теоретиків постмодернізму це явище отримало назву «нового трайбалізму» [9]. Саме подібного роду «племінна соціальність» протиставляється постмодернізмом суспільству в його традиційному розумінні. Особливе значення має розчеплення національно-державної ідентичності. Нації розпадаються на безліч етнічних і культурних утворень. Основна тенденція – етніфікація культурної ідентичності, за якої акцентується спільна історія, мова, раса як свідчення автентичності етнокультурної ідентичності.

На думку Ж. Дерріди, відбувається стирання меж між різними мовами культури і перш за все філософією і літературою [14]. У зв'язку з цим специфічні літературні твори, по-перше, прочитуються автором виключно за допомогою коду, що включає елементи постструктуралізму, деконструктивізму й постмодерного підходів, по-друге, інтерпретуються не як виключно літературні явища, а розширено – як ілюстрації прояву нового типу мислення.

Простір епохи постмодерну, на думку О. Сигнаєвської, вибудовується за двома основними траєкторіями: як симуляція (симулякр – порожній знак, «брехлива копія копії» (Ж. Дельоз)) [7], тобто сучасність паразитує на символах минулого часу і, ґрунтуючись на пануванні ідеології релятивізму, наповнює їх «своїми смислами», які будуть відрізнятися від початкових, часто руйнуючи їх концепт, наповнюючи протилежними смислами. По-друге, як гіперреальність (віртуальність – сурогат реального життя). Зазначені знакові характеристики епохи постмодерну – розвиток інформаційних технологій, непізнаваність, розмитість смислового контексту, соціальна аномія, – призводять до того, що людина створює свій «Світ людини», в якому перша (справжня) реальність скасовується та абсорбується другою (віртуальною) реальністю. «Світ людини» у віртуальному просторі, наповненому симулякрами, а існування в ньому відрізняється ефектом легкості, швидкості, носить ігровий характер, скасовуючи духовно-моральне начало [11, с. 11]. Ціннісно-культурна система суспільства має тісний взаємозв'язок із вектором його розвитку, адже настільки формування й масовізація певних культурних цінностей поширюється глобальним світом залежить і від того, наскільки цей світ готовий продукувати нову соціокультурну самобутність і формувати нові виклики щодо трансформації соціальних чи культурних цінностей. До слова, цінності завжди займали вагомий нішу у науково-світоглядних дослідженнях і практиках. Зрештою, сам «постмодерн прийнято розглядати передусім як стан сучасної культури, що охоплює передпостнекласичну філософську парадигму, допостмодерне й безпосередньо постмодерне мистецтво, а також масову культуру цієї епохи» [6, с. 425]. Окрім того, також варто наголосити на тому, що історично кожна епоха є культурною, що включає в себе як філософський керунок, так і соціокультурні тенденції. До того ж можна вважати, що постмодерн є логічним продовженням модерну і його культурних змін та ціннісних трансформацій.

У загальному ідеї постмодернізму полягають у тому, що спадок минулого формують не перевірені часом істини, а історична мода. Попри те, що американські вчені наголошують на тому, що філософія постмодерну сьогодні є мертвою, ми не можемо применшувати здобутків наукових розвідок у напрямі вивчення соціокультурного впливу епохи постмодерну на розвиток ціннісної системи, зокрема її соціального контексту сучасної людини [13, с.78].

Постмодерна філософія не тільки наголошує на тому, що будь-які цінності є рівними і не мають ієрархічних ознак, вона також суттєвим чином позбавила сенсу знаки культури, підмі-

нюючи їх симулякрами. У постмодерні не існує поділу між реальністю і символічним відображенням. «Від сьогодні єдиною справжньою культурною практикою, практикою мас, нашою практикою... є маніпуляційна, алеаторна практика в лабіринті знаків, яка більше не має сенсу» [3, с. 98]. Культура, на переконання Ж. Бодрійяра, завжди була колективним поділом симулякрів, що на противагу йому сьогодні нам протиставлять вимушений поділ реальності і смислу. Єдина їхня суверенність відображається у пануванні позірностей, а єдина злагода – у колективному поділі ілюзії та секрету [4, с. 46].

У постмодерній епосі процес розкриття істинного сенсу – нескінченний, відповідно, руйнується й класичне розуміння самої істини. Пошуки істини та способи її інтерпретувати наштовхуються на її розуміння крізь призму індивідуальності. Маси, на переконання Ж. Бодрійяра, настільки сильно прагнуть до споглядання сучасних культурних надбань, що зрештою самі стають чинником занепаду цієї масової культури [3, с. 99]. Постмодерн у своїй основі заклав можливість трактування будь-якого тексту на власний манер, тому тепер немає одного більш правдивого чи переважаючого трактування. Втрачають свою актуальність і категорії наукового мислення, передусім це стосується істини, сутності та закономірності. Те ж саме відбувається із цінностями й культурою. Для будь-якого індивіда певна ціннісна компонента може мати свій знак схвалення чи відторгнення. Повсякденне мислення набуває ролі абсолютного, відповідно, в постмодерній культурі шукати істину – це завідомо йти хибним шляхом.

Відбувається взаємна підміна елементів, котрі колись були суперечливими чи діалектично протилежними. Ж. Бодрійяр наголошує: «Скрізь одне й те ж породження симулякрів: взаємна підміна гоного і бридкого в моді, лівиці й правиці у політиці, правди і брехні у звістках засобів масової інформації, корисного і непотрібного на речовому рівні, природи і культури на всіх рівнях значення <...> у системі образів та знаків стираються всі великі гуманістичні критерії цінності – ті, що зумовлювали всю цивілізацію з її моральними, естетичними та практичними судженнями. Все стає нерозв'язним, це характерний ефект владарювання коду, який повсюдно ґрунтується на принципі нейтралізації і недиференційованості» [2]. У такій реальності, як стверджує Ж. Бодрійяр, люди більше не дивляться один на одного, проте для цього існують інституції, котрі їм формують певні уявлення про інших людей, вони більше не торкаються один одного, проте активно використовують контактотерапію, вони більше не ходять, проте займаються оздоровчим бігом. Повсюди ми можемо спостерігати, як відбувається відновлення власного тіла чи смаку певної їжі, активна боротьба за вирощення органічної продукції тощо [3, с. 23]. Індивід постмодерної епохи будує власні цінності, котрі відповідають його переконанням, трактує чи подає будь-яку інформацію згідно зі своїм суб'єктивним поглядом, перестаючи вірити науковим експертам, гіпотезам та фактам.

Попри все постмодерна епоха передусім вважається епохою інформаційних цінностей [3, с. 96]. Так, у своїх наукових розвідках М. Кастельс доречно акцентує на тому, що культура завжди є створеною із комунікаційних процесів, а всі форми комунікації засновані на виробництві та споживанні знаків. Таким чином, не існує поділу між реальністю і символічним відображенням. У всіх суспільствах людство існувало в символічному середовищі і діяло через нього, тому історично специфічним у новій комунікаційній системі, організованій навколо електронної інтеграції всіх видів комунікації, від типографської до мультисенсорної, є не формування, а будівництво віртуальної реальності [8, с. 352].

Свого часу відомий дослідник Ф. Уебстер, критикуючи Д. Белла за низку суперечностей у науковому, теоретичному й методологічному підґрунті його теорії постіндустріального суспільства, називав сильною стороною врахування ролі капіталістичної системи у формуванні суспільства нового типу. Оскільки капіталізму вдалося створити й зберегти масове споживання, що своєю чергою призвело до виникнення певної нової культури, котра характеризується погонею за задоволенням, гедонізмом і перевагою отримання індивідом певних відчуттів від подій, вчинків над смислами, котрі вони повинні позначати. Такі соціальні й культурні цінності в один момент опинилися в опозиції до таких цінностей, як критичність і ефективність, котрі забезпечували свого часу приголомшливий успіх капіталізму. Саме звідси, на думку

Ф. Уебстера, походить теорія про те, що виникнення постсучасності є частково результатом розвитку самої капіталістичної системи [12].

Культура постмодерну – це культура енергоносіїв, очищення, крекінгу, розщеплення культурних молекул та повторного сполучення їх у продуктах синтезу [3, с. 96]. Якщо говорити про сучасного користувача інформаційних мереж та технологій, то варто наголосити на тому, що нині ціннісні орієнтації споживача є більше нарцистичними порівняно з минулою модерною епохою. Споживач є більш вимогливим до того продукту, який йому пропонує новий інформаційний і глобалізований світ. Окремим аспектом формування соціокультурних аспектів розвитку сучасного суспільства є їх трансляція до індивіда новітніми засобами міжособистісної комунікації – соціальними мережами, що дає змогу створювати нову реальність, не обмежену горизонтом сприйняття, в якому віртуальна ворожнеча може виглядати так само реально, як і суперечка віч-на-віч.

Висновки. Погоджуючись із думкою А. Павка, хочемо акцентувати: сучасна методологічна культура наукового аналізу і продуктивного мислення у суспільстві ризику має органічно поєднувати елементи модерністського і постмодерністського світогляду, раціональні й ірраціональні принципи пізнання, здоровий дух, оптимізм і гострий, проникливий, неупереджений розум. Саме такий підхід відкриває можливість забезпечення єдності мислення і культури, дає змогу уникнути деструктивності, надмірної раціоналізації й агресивної ірраціональності [10, с. 39]. У постмодерній епосі глобалізація Інтернет-комунікації має тісний зв'язок із трансформацією цінної системи суспільства. Необхідною характеристикою пристосування до цих ціннісних трансформацій є здатність суспільства до гнучкості щодо прийняття цих змін, вміння переформатовуватись і переорієнтовуватись у системі, в котру щодня вливаються нові норми, правила гри, акценти, вподобання й цінності. Труднощі дослідження цих соціокультурних систем перш за все полягають у постійній їхній зміні, непостійності та невизначеності, що додатково підкріплюється й характеристикою самого глобалізованого світу й віртуальної реальності, в котрій протікає сьогодні більша частина людського життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Библер В.С. На гранях логики культуры. Книга избранных очерков. Москва : Русское феноменологическое общество, 1997. 440 с.
2. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть. Львів : «Кальварія», 2004. 376 с.
3. Бодрийяр Ж. Симулякри і симуляції. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. 230 с.
4. Бодрийяр Ж. Фатальні стратегії. Львів : Кальварія, 2010. 192 с.
5. Глобальні модерності. Київ : Ніка-центр, 2008. 400 с.
6. Грицанов А.А. Новейший философский словарь. Постмодернизм. Минск : Современный литератор, 2007. С. 816.
7. Делез Ж. Логика смысла. Москва : Издательство «Академия», 1996. 346 с.
8. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. Москва : ГУ ВШЭ, 2000. 606 с.
9. Маффесолі М. Час племен: занепад індивідуалізму у постмодерному суспільстві. Київ : «Києво-Могилянська академія», 2018.
10. Павко А. Методологія модерну і постмодерну: проблеми синтезу протилежних підходів. *Вісник НАН України*, 2011, № 3. С. 34–39.
11. Сигнаевская О.Р. Мир человека: смыслы и ценности эпохи Постмодерна. *Вестник Челябинского государственного университета*, 2012. № 4 (258). *Философия. Социология. Культурология*. Вып. 23. С. 11–16.
12. Уебстер Ф. Теории информационного общества. Москва : Аспект Пресс, 2004. 400 с.
13. Федисшин М. Труднощі формування егалітарних цінностей у постмодерній епосі. *Суспільні науки: історія, сучасність, майбутнє* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 1–2 травня 2020 року). Київ : ГО «Київська наукова суспільнознавча організація», 2020. С. 78–82.

14. Derrida, J. "Genèse et structure" et la phenomenology. L'écriture et la difference, 1997. Paris : Seuil, pp. 229–252.
15. Lyotard J.F. La condition postmoderne. Paris : Minuit, 1979. 109 p.

REFERENCES

1. Bibler, V.S. (1997). Na hraniakh logiky kultury. Knyha izbrannykh ocherkov [On the verge of the logic of culture. Book of Selected Essays.] Moskva: Russkoe fenomenologicheskoe obshchestvo [in Russian].
2. Bodriyar, Zh. (2004). Symvolichnyi obmin i smert [Symbolic exchange and death]. Lviv: "Kalvariia" [in Ukraine].
3. Bodriyar, Zh. (2004). Symuliakry i symuliatsiyi [Simulacries and simulations]. Kyiv: Vyd-vo Solomii Pavlychko "Osnovy" [in Ukraine].
4. Bodriyar, Zh. (2010). Fatalni stratehii [Fatal strategies]. Lviv: Kalvariia [in Ukraine].
5. Hlobalni modernosti [Global modernity]. (2008). Kyiv: Nika-tsentr [in Ukraine].
6. Hrytsanov, A.A. (2007). Noveishyy filosofskyi slovar. Postmodernizm [The latest philosophical dictionary. Postmodernism]. Mynsk: Sovremenniyi literator [in Russian].
7. Delez, Zh. (1996). Lohyka smysla [The Logic of Sense]. Moskva: Izdatelstvo Publishing Centre "Academy" [in Russian].
8. Kastels, M. (2000). Informatsyonnaia epoha : ekonomika, obshchestvo y kultura [Information Age: Economy, Society and Culture]. Moskva: HU VShE [in Russian].
9. Maffesoli, M. (2018). Chas plemen: zanepad indyvidualizmu u postmodernomu suspilstvi [Tribal Hour: Overwhelmed by the Fall of Individualism in the Postmodern Suspension]. Kyiv: "Kyievo-Mohylianska akademiia" [in Ukraine].
10. Pavko, A. (2011). Metodolohiia modernu i postmodernu: problemy syntezy protylezhnykh pidkhodiv [Methodology of modernity and postmodernity: problems and synthesis of anti-modern approaches]. Visnyk NAN Ukrainy, No. 3 S. 34–39 [in Ukraine].
11. Syhnaevskaia, O.R. (2012). Myr cheloveka: smislii y tsennosti epokhy Postmoderna [The human world: meanings and values of the Postmodern era]. Vestnyk Cheliabynskoho hosudarstvennoho unyversyteta. No. 4 (258). Fylosofiya. Sotsyolohiya. Kulturolohiya. 23. Pp. 11–16 [in Russian].
12. Uebster, F. (2004). Teoryy informatsyonoho obshchestva [The Information Society Theories]. Moskva: Aspekt Press [in Russian].
13. Fedyshyn, M. (2020). Trudnoshchi formuvannia ehalitarnykh tsinnosti u postmodernii eposi [Difficult Formation of Egalitarian Values in the Postmodern era]. Suspilni nauky: istoriia, suchasnist, maibutnie: Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Kyiv, Ukraina, 1–2 travnia 2020 r.). Kyiv: HO "Kyivska naukova suspilnoznavcha orhanizatsiia". Pp. 78–82 [in Ukraine].
14. Derrida, J. (1967). "Genèse et structure" et la phenomenology. L'écriture et la difference. Paris: Seuil. Pp. 229–252 [in French].
15. Lyotard, J.F. (1979). La condition postmoderne. Paris: Minuit [in French].

Fedyshyn Mykhailo Volodymyrovych

PhD Student at the Department of History of Philosophy
Ivan Franko National University of Lviv
1 Universytetska str., Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-2479-3319

POSTMODERNISM AS A METHODOLOGICAL BASIS FOR THE STUDY OF SOCIAL VALUES IN A SOCIETY OF RISK

The peculiarities of the interpretation of postmodern philosophy and its approach to the understanding of sociocultural issues are considered, emphasizing each time that the individual in the new postmodern society acquires different, critically different characteristics than, say, in modern society. For example, one of the features of society is the atomization of the individual, this is not the first such social detachment of man from his usual society, however, compared with the postwar period in which marginal groups were formed due to loss of social belonging to a particular group or society. marginalization is a consequence, first of all, of individualization and at the same time

globalization of society. The use of the postmodern approach as a methodological basis for the study of risk society primarily allows us to take into account its crisis nature, social anxiety, uncertainty, a sense of disintegration of a single and homogeneous world, constantly modified risks, dangers posed by relentless scientific and technological progress, value contradictions. One of the brightest examples in 2020 was the pandemic associated with the danger of spreading COVID-19. However, at the same time, postmodernism sees in this disintegration a chance for something new – something else. Postmodern philosophy not only emphasizes that all values are equal and have no hierarchical features, it also significantly deprives the meaning of cultural signs, replacing them with simulacra. Postmodernism has basically laid the possibility of interpreting any text in its own way, so now there is no more true or predominant interpretation. There is a mutual substitution of elements that were once contradictory or dialectically opposite. Postmodern culture is a culture of energy, purification, cracking, splitting of cultural molecules and their reunion in the products of synthesis. The difficulty of studying these socio-cultural systems is primarily their constant change, inconsistency and uncertainty, which is further supported by the characteristics of the globalized world and virtual reality in which most of human life takes place today.

Key words: *postmodern, social values, risk society, atomized individual, neotraibalism, information values.*